

lozofija djela. Uza sve to ne smijemo zaboraviti, koliko značenje ima i umjetnost, samo ako se drži pravih načela, osobito čudorednih zakona. III. svez. sa svoje tri grupe («Filozofi i njihove misli», «Filozofijski problemi», «Svjetovni nazori») posvećen je gotovo isključivo filozofima i filozofiji. Predmeti su raspravljanja: Platon i njegova nauka o idejama i o besmrtnosti duše; Sv. Augustin i njegov put prema Bogu; Sv. Toma Akv. i naše doba; Dante i filozofija; Descartes »otac moderne filozofije«; Mahnič kao filozof; posljednji temelj naše sigurnosti; spoznatljivost vanjskoga svijeta; život; monizam; evolucionizam; descendencija; pračovjek. Nakopon prikazuje pisac neke istaknute zastupnike posebnih nazora na svijet kod Slovenaca: jedan je energetik-ateista Zmavc, drugi je materijalista Seidl, treći je fantasta Vidmar, četvrti je psihologista Derganc. Ali najveći je »moderni«, katolički filozof France Veber. Vidimo, da su ovi »Izabrani spisi« svestrani.

Dr. Franjo Šanc, D. I.

Aleš Ušeničnik, Izbrani spisi. III. zvezek, Ljubljana 1940.

Sadržaj ima tri dijela: Filozofi i njihove misli, Filozofski problemi, Nazori o svijetu. U prvom se dijelu redaju Platon, Augustin, Toma Akvinski, Dante, Decarters i Mahnič. Kod Platona je tema o idealizmu i o besmrtnosti duše, zatim je Augustinov put k Bogu, Toma Akvinski i naše doba, Akvinski i vječno stvaranje, Dante i filozofija. Od filozofijskih problema: zadnji osnov sigurnosti, realizam i skepticizam, hipoteza i znanost, spoznaja vanjskog svijeta, o bistvu života, o monizmu, evolucionizmu, descendenciji, pračovjeku. Napokon prikazi fil. nazora među Slovencima.

Malo ima takovih knjiga. Kao pinakoteka, kojoj i svaka miniatira daje posebni ukras, ta knjiga sa naoko sitnim studijama predstavlja ponosnu vrednotu malenog, slovenskog naroda. Ušeničnik znači doista veliko ime u kulturnoj manifestaciji toga naroda. »Izbrani spisi« to naročito dokazuju, i nije samo njemu, nego je i samome sebi dao taj narod odličnu svjedodžbu izdavanjem tih »spisa«, iz kojih će crpsti duboku pouku života.

Z.

Izdanja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu:

RAD (knj. 265) hist.-fil.-jurid. razreda (119) donosi svršetak velike radnje biskupa Pavla Butorca: Boka Kotorska nakon pada mletačke republike do bečkoga kongresa (1797—1815) i početak jednako zanimive radnje prof. M. Lanovića: Ustavno pravo hrvatske narodne države. Osim ovih dviju rasprava tu je i prilog dr. N. Katičića: Organ i norma (Odnos sila u pravnom poretku).

RAD (knj. 266) hist.-fil.-jurid. razreda (120) donosi svršetak gornje Lanovićeve rasprave, Šišićevu radnju: Politika Habsburgovaca spram Hrvata do Leopolda I., prilog Milana Rešetara: Početak kovanja novca dubrovačkoga novca i prof. J. Andrassy-a: Život i rad Alfonza Domina Petruševečkoga.

RAD (knj. 269) hist.-fil.-jurid. razreda (121) donosi: od prof. Grge Novaka: Pokret za sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom, Aleksija

Olesničkoga: Bosanska vojska pod zapovjedništvom Bećir-paše Čengića u rusko-turskom ratu god. 1737, od V. Dukata: Nemčićev »Kvas bez kruha ili Tko će biti veliki sudac?«, prof. Lanovića raspravu: Crkveno pravo u sustavu pravnih nauka, gdje autor raščinja izvode jedne određene teorije koja glasi: pravo je državna volja (str. 157). Naši stručnjaci crkvenoga prava imaju priliku da kažu koliko su Lanovićeve izvodi naučno opravdani.

STARINE (knj. 39) donose od K. Draganovića: Izvješće apostolskog vizitatora Petra Masarechija o prilikama katol. naroda u Bugarskoj, Srbiji, Srijemu, Slavoniji, Bosni god. 1623/4. Franje Bučara i Franje Fanceva: Bibliografiju hrvatske protestantske književnosti za reformacije, jednu veoma potrebnu i korisnu radnju; zatim od pokoj. prof. Šišića: Nekoliko isprava iz početka XV. st.

STARINE (knj. 40) donose: od F. Šišića važnu i zanimivu raspravu: Kako je postala zagrebačka nadbiskupija, od E. Laszowskoga: Dnevnik grofa Vuka K. Frankopana iz god. 1648/9; vrlo vrijednu i napose zanimivu raspravu popa Vinka Premuda: Starohrvatski latinički rukopis »Žića sv. otaca«, s Nekoliko napomena uz tu radnju od prof. S. Ivšića.

LJETOPIS za god. 1937/38. (svez. 51) ima pored službenog dijela (sjednice pojedinih razreda, izvještaji tajnika i o naučnim istraživanjima, popis članova i sl.) tri priloga od F. Fanceva: Hrvatska kajkavska poezija prošlih vjekova i S. Zimmermanna: Bauer kao filozof i od A. Musića: Autografske bilješke s književnim radom.

LJETOPIS za god. 1938/39. (svez. 52) donosi jednako uz slične izvještaje prinose od članova: I. Maurovića: Nastojanja i pokušaji da se reformira opći građanski zakonik, F. Fanceva: Dubrovnik u razvitku hrvatske književnosti, S. Zimmermanna: Joseph Geysler i philosophia perennis, V. Dukata: Crtrice o Šulekovom njemačko-hrvatskom rječniku.

Sva spomenuta izdanja s istaknutim prinosima svjedoče o uspješnom, naučno-naprednom radu ove naše institucije i zaslužuju ne samo pažnju, nego i svestranu potporu sve hrvatske javnosti.

prof. A. Z.

Ivanišić dr. P., Grčka trojstvena formula u srpsko-pravoslavnoj dogmatici. Đakovo 1938. 80, str. 34.

Kat. Crkva uči, da Duh Sveti izlazi od Oca i Sina kao jednog jedinstvenog počela. Za svoju nauku navodi dokaze iz sv. Pisma i iz sv. otaca ne samo zapadne nego i istočne crkve, koji su svoje naučanje formulirali riječima: Duh Sveti (izlazi) od Oca po Sinu. Pravoslavna teologija uopće, pa tako i srpsko-pravoslavna, poriče, da grčka formula: **od Oca po Sinu**, priznaje i Sina počelom Duha Svetog, a napose poriče, da se zapadnjaci, koji to tvrde, mogu pozivati na nauku grčkih otaca. To mišljenje zastupa i dr. Justin Popović: (Dogmatika Pravoslavne crkve — Beograd 1932.) i dr. D. Jakšić (Lično svojstvo sv. Duha). Protiv ovog naučanja dr. P. Ivanišić izlaže ponajprije značenje formule: *ἐκ πατρὸς διὰ τοῦ υἱοῦ* u nauci grčkih otaca od sv. Atanazija do sv. Ivana Damašćanina, a zatim se osvrće na poteškoće, koje protiv kat. tu-